

I skyrius

Ji norėjo tik ištrūkti iš miesto.

Kai šefas nedrąsiai priėjo prie jos ir ištarė žodžius „butas“, „Devintoji apygarda“ ir „visiška devyniolikto amžiaus atgyvena“, Eiprilei iš karto šovė mintis: atostogos. Aišku, reikės dirbti, bet vis tiek kelias į Paryžių. Kaip ir kiekvienam rašytojui, poetui, dailininkui ir, žinoma, baldų vertintojui, tai reiškė puikią progą pabėgti nuo kasdienybės.

Paryžiaus komanda jau visa tenai. Vyriausiuoju paskirtas Olivjė. Eiprilė įsivaizdavo jį jau zujantį po butą su bloknutu rankose ir plonais, išsiklaipiusiais pirštais užsirašinėjantį pastabas. Jis pakvietė pastiprinimą iš Niujorko, nes buvo reikalingas dar vienas vertintojas, o ypač baldų ekspertas, galintis šiek tiek kilstelėti jų skurdžią kvalifikaciją šioje srityje. Anot Eiprilės šefo, tame septynių kambarių bute baldų esama tiek, kad „užtektų dvylikai prabangių viešnamių apstatyti“. Piteris nedaug turėjo vilčių, o Eiprilė – daug, tačiau visai dėl kitos priežasties. Galiausiai abiem teko pripažinti klydus.

II skyrius

Kol vyras rišosi peteliškę ir tampė abi marškinių rankoves, čia truktelėdamas aukštyn, čia timptelėdamas žemyn, kad atrodytų nepriekaištingai, Eiprilė krovėsi daiktus naktiniam lėktuvo reisui į Šarlio de Golio oro uostą. Paprastai ji dalykiška ir patyrusi keliautoja, bet šįkart trisdešimties dienų kelionės bagažas ją visai išmušė iš vėžių. Anksčiau Eiprilė išvykdavo ne ilgiau kaip savaitei, bet, matyt, šįsyk per tas dvi valandas nuo Piterio ištartų žodžių „visiška atgyvena“ iki lėktuvo bilieta pirkimo kažkas turbūt jam šnipštelėjo, kad tai nėra paprastas radinys. „Būk, kiek reikės, – pasakė jis. – Bilieta galiojimą pratęsimė.“

Eiprilė dar turės jam tai priminti.

– Kas nepatinka? – pastebėjęs surauktą žmonos kaktą paklausė Trojus ir pasitampė marškinių priekį.

– Krautis daiktus. Bijau, kad ne viską pasiėmiau. Trisdešimt dienų. Paryžiuje. Visą birželio mėnesį. O tai reiškia, kad temperatūra per parą ten gali svyruoti penkiolika laipsnių. Ne veltui sakoma, Paryžiuje oras nenuspėjamas.

Eiprilė pakėlė galvą, žvilgsnis įsmigo į Trojaus kairiojo ranko galio sąsagą, ryškiai sužaižaravusią palubėje kabančio sietyno šviešoje. Dėl nugalimo įpročio nuolat „vertinti“ daiktus, Eiprilė turėjo suimti save į rankas ir negalvoti, kiek už šitą onikso akmenėlį platinos apvade galima būtų išpešti aukcione. Na jau ne, staigios vyro mirties ji tikrai netrokšta, juo labiau tokiu būdu susikrauti turtų. Iš tiesų įprotis nesąmoningai vertinti daiktus yra tik darbo didžiausiuose pasaulio aukcionų namuose šalutinis poveikis.

– Ko taip piktai žiūri? – tyliai krizendamas paklausė Trojus. – Per prastos sąsagos šitam kostiumui?

– Ne. Geros. Tiesiog puikios.

Eiprilė nusuko akis į šalį ir palengvėjusia širdimi pagalvojo, kad gerai, jog darbe nereikia vertinti blizgučių, gautų palikimu iš susiraukšlėjusių ir niurzgančių senų kvaišų, todėl vertinti sutuoktinio ekipuotę jai tiesiog stigo išsilavinimo. O dėl paties Trojaus Vouto vertinimo, tai ji jau turėjo sunkiai *de facto* įgytą magistro diplomą. Tad dabar Eiprilė turėjo suprasti, kad sąsagos, kurias vyras renkasi išskirtinai ypatingoms progoms darbe, yra tiesiog – bent jau jam – neįkainojamos. O ką jos liudija apie tuos, kurie ten susirinks, Eiprilė net nenorėjo sukti sau galvos.

– Aš priblokšta, – ištare ji, kraipydama galvą ir žiūrėdama į savo lagaminą, bet turėdama omeny ne megztnius ir šalikėlius.

– Neapsikrauk daiktais, – patarė Trojus. – Ko trūks, galėsi bet kada nusipirkti tenai. Juk skrendi į Paryžių.

Eiprilė šyptelėjo.

– Tu visada man taip sakai, ar ne? Pirk, kiek gali.

– Argi tai blogai? – mirktelėjęs akį atšovė Trojus ir patraukė prie didžiulio veidrodžio. Prasmukdamas pro Eiprilę, švelniai plekštelėjo jai per užpakalį. – Tokios žmonelės reikia paieškoti.

Tokios „žmonelės“. Eiprilė išsigando šio žodžio visai be reikalo. Dabar jis turi jai kitą prasmę. Žmona. Žmona.

– Žinai, niekas neima domėn, – toliau dėstė Trojus, – nebent tik dauguma iš Volstrito, bet mano filosofija „pirkti kuo daugiau“ per recesiją labai padėjo mano paties bendrovei ir mūsų investuotojams.

– Koks nuostabus požiūris, – mėgino pajuokauti Eiprilė. Pastaruojų metu jų namuose humoro skausmingai trūko. Viskas

atrodė pasenę, nuvalkiota. – Kaip gali kam nors nepatikti savimi pasitikinčio Volstrito vaikinų požiūris, ir dar nuolat visiems peršamas?

Trojus nusijuokė ir užsitempė ant pečių smokingą. Džiugiai kinkdamas toliau spoksojo į save veidrodyje, o Eiprilė tuo metu į savo lagaminą kietais šonais slapčia įgrūdo dar vieną porą žemakulnių batelių.

– Na, kad jau prakalbom apie savimi pasitikinčius Volstrito vaikus, – apsimestina linksmi tarė Trojus, – atrodo, tau ir vėl pasisekė.

– Pasisekė? – Eiprilė atsirėmė į komodą (*Jurgio III stiliaus, raudonmedžio, su išgaubta priekine dalimi, pagaminta apie 1790-uosius*) ir nužvelgė lagaminą, bandydama įvertinti, kiek jis galėtų sverti. – Kaip suprasti?

Neatrodė, kad būtų labai sunkus.

Eiprilė giliai įkvėpė. Kaip visada įsivaizduodama save plačių ir stiprių pečių, it kokios olimpinių žaidynių plaukikės, o ne smulkių ir dailių, kokių ji iš tiesų buvo, sunkiai trūktelėjo nuo lovos išpampusį lagaminą. Šis garsiai dunkstelėjo ant grindų vos už pusės centimetro nuo kairės pėdos ir tik tik jos nesutraikė.

– Ogi taip, kad kraudamasi daiktus darsyk per plauką išvengei nelaimingo atsitikimo, – atšovė Trojus. – Ar nematai, kad šitas daiktas vos ne didesnis už tave pačią? Mieloji, bilietas nukrito tau lyg iš dangaus, tad nebūtina laužytis kojos, kad nereikėtų eiti į tą mano apgailėtiną darbo renginį.

– Ak, ten nėra jau taip blogai, – Eiprilė nusišluostė nuo kaktos prakaitą ir pavertė lagaminą ant šono.

– „Nėra jau taip blogai“? Pati žinai, kaip ten klaiku. Kolegų žmonos sprogs iš pavydo.

Kolegų žmonos. Ką jos jai padarytų? – pagalvojo Eiprilė. Įdomu, ką jos galvoja, žiūrėdamos į Trojų? Kaip ją įsivaizduoja?

– Tau labai pasisekė, brangute, – toliau postringavo Trojus. – Paryžius tave išgelbėjo. Išvengsi dar vieno nuobodaus vakaro su šutve tranų kapitalistų.

– Oi, taip, tie nelemti kapitalistai, – Eiprilė pavartė akis ir toliau tauškė nelabai vykusi britišku akcentu: – Laaabai pasisekė, kad nesusitiksiu su ta veisle. Jų aistra kaupti pinigus tiesiog vulgari! Jie tikri prasčiokai.

Eiprilė vylėsi, kad jai gana sėkmingai pavyko humoru pridengti savo liūdesį. Ji iš tiesų jautėsi laiminga. Tačiau ne todėl, kad pavyko išsisukti nuo pompastiško darbo renginio ir *tête-à-tête* pokalbių su šauniais (ir galbūt nepakenčiamiais) Volstrito vyrais.

Ne, Eiprilė mielai pabendrautų su pačiais šauniais iš jų net ir neišmanydama, kas tądien vyko Azijos rinkose. Ji net galėtų ramiai toleruoti naujaisią to vakaro trofėjinę žmonelę, kuri neabejotinai būtų padauginusi šampano ir pusę vakaro liaupsintų Eiprilės mokslinius laipsnius, garsiai spygudama aplink susibūrusiems taurelės mėgėjams, kad „Trojaus žmona turi magistro laipsnį iš baldų srities!“

Deja, Eiprilė negalėjo prisiminti, kada pastarąjį kartą jos įgytas meno istorijos daktaro laipsnis buvo nuvertintas iki gebėjimo prekiauti baldų salonuose, nes Trojus niekur jos nebesivedė. Dabar jis dažniausiai tik „trumpam“ užbėgdavo į darbo renginius „be antrųjų pusių“ ar per daug „neįdomius“, kad Eiprilė gaisių ten laiką. Štai kur bėda. Anot Trojaus, ji laiminga, sakė, ji išgelbėta, bet Eiprilė kažkodėl nesijautė dėkinga išsisukusi nuo renginio, kuriame niekas nesitikėjo ją dalyvausiant. Ar dar blogiau – kur ji tiesiog nebuvo pageidaujama.

Trojus liovėsi vedžiojęsis ją kartu, kai jų santykiai dar buvo palyginti geri. O dabar – kas žino? Ar apskritai jai derėtų ten eiti? Galiausiai Eiprilė išties jautėsi „laiminga“ ir „išgelbėta“, nes, turėdama rankoje bilietą į Paryžių, galės nesikrimsti, kad šįvakar nebuvo pakviesta į renginį. Nereikės spėlioti, ar taip atsitiko tyčia.

– Tarimą dar reikėtų pašlifuoti, – eidamas prie jos tarstelėjo Trojus.

– Jeigu atvirai, – Eiprilė nustūmė Trojaus ranką, kai šis siekė padėti jai pakelti lagaminą, – tavo renginiuose man visai patinka. Susirenka įdomių žmonių. Maloniai pasikalba.

– Melagė.

Jis vėl atsisuko į veidrodį ir įdėmiai išispoksojo į savo atvaizdą. Eiprilė nesuprato, ar Trojus taip daro dėl to, kad įtaria ją į jį žiūrint, ar manydamas, jog ji nežiūri.

– Beje, kas ten tokio svarbaus, kad turi lėkti jau šįvakar? – paklausė Trojus. Apsimestinis abejingumas balse išdavė šioki toki įtarumą.

– Tu gi žinai, kaip būna, – tarė Eiprilė ir pagalvojo, ar jis neper-sistengia dėl savo atsargumo. – Skubus iškvietimas dėl baldų. Turiu lėkti, kad prieš pardavimą konkurentai nenušluostytų mums nosies.

– Bet niekada nevažiuodavai ilgiau kaip savaitei, daugiausia dešimčiai dienų, ir dar iš anksto neįspėjus. Man truputį neramu, kai gaunu žinutę „turiu išvažiuoti“, o parlėkęs namo randu žmoną, besikraunančią lagaminą visam mėnesiui.

„Tikrai? – norėjo paklausti Eiprilė. – Ar tu tikrai šitaip dėl manęs jaudiniesi?“

Normaliomis aplinkybėmis ji gal būtų pajuokavusi, jog *jam* labai pasisekė, kad žmonelė kažkur išvažiuoja, ir visa kita, tačiau žaizdos buvo gana šviežios, o jų gijimo trukmė nenuspėjama.

– Aš ir pati truputį nustebau, kad viskas taip greitai, – prisipažino Eiprilė. Ją tai ir nustebino, ir pradžiugino. – Anot Paryžiaus kolegų, tai puikus radinys. Moteris mirė gyvendama Pietų Prancūzijoje, o butą turėjo Pigalio rajone. Jis priklausė tai šeimai daugiau nei šimtmetį. Butas nebuvo šeimos nuosavybė, jis tiesiog visą šimtmetį buvo nuomojamas.

Eiprilei bekalbant, pečiai pamažu atsipalaidavo, žandikaulis nebebuvo toks įsitempęs. Ši tema Eiprilei itin artima ir ji čia jautėsi kaip žuvis vandeny.

– Ta moteris, – toliau pasakojo ji, – jau velionė – į tą butą nebuvo įkėlusį kojos nuo tūkstantis devyni šimtai keturiasdešimtųjų. Niekas nebuvo užėjęs. Man atrodo, čia kažkas ne taip. Galbūt verčiant informaciją buvo supainiotos datos, ir butas užrakintas tik po bjaurių skyrybų amžiaus pabaigoje.

Tardama žodį „skyrybų“ Eiprilė net susigūžė, bet šaukštai jau po pietų. Žodis – kaip žvirblis. O ji taip stengėsi apsieiti be jo.

– Septyniasdešimt metų! – suspiegė ji. Balsas nuaidėjo iki pat keturių metrų aukščio lubų. – Neįtikėtina!

– Na, nežinau, – ištarė Trojus ir patraukė pečiais. Griežtas, bejausmis veidas neišdavė jokių emocijų. – Manhatane tokie dalykai ne naujiena. Būstai riogso užrakinti, o advokatai ir turto valdytojai kas mėnesį ir toliau automatiškai siuntinėja sąskaitas, bet pasidomėti niekas nesivargina.

– Tik ne tokiu butu. Jis iki lubų prigrūstas baldų, paveikslų ir visokių daiktų, kuriuos ta šeima įsigijo dar iki Antrojo pasaulinio.

– Yra kas vertinga?

– Olivjė mano, kad yra, antraip aš ten neskrisčiau. Be to, viskas bus parduodama. Net vokiečiams nepavyko į jį patekti, – Eiprilė iš nuostabos pakraipė galvą. – Pamanyk, per šitiek metų giminėje

neatsirado nė vieno paklydėlio, prasišoėlio ar kvaišalų mėgėjo, kuris būtų norėjęs ką nors iš ten pasigviešti.

– Nebent ten nėra nieko vertingo, – pasiėmęs telefoną Trojus sumaiė kažkam žinutę. Paprastai lygioje jo kaktoje susimetė kelios raukšlės. – Paryžietiška sendaikčių kaupykla, – atsainiai mes- telėjo jis, nors iš esmės jūdvių pokalbyje jau nebedalyvavo.

Eiprilė atsiduso.

– Ak, mieloji, aš tik pajuokavau, – suskubo kuo greičiau taisyti padėties. Tarsi reflekso pagautas pridūrė: – Gražiai skamba. Tikrai.

Čia jis apie atodūsį? Betgi ji visai ne tai turėjo galvoje.

– Aha, gražiai, – Eiprilė pavėdavo prieš save ranka, lyg norė- dama išsklaidyti blogą orą. Gestas buvo nesąmoningas, bet jo už- teko, kad Trojus trumpam atsiplėštų nuo telefono.

– Kur tavo žiedai? – susiraukęs prabilo jis, spoksodamas į jos ranką. – Užrakinai seife?

Eiprilė linktelėjo ir pažvelgė į pliką ranką. Juk Europoje niekas brangių papuošalų nenešioja, tiesa? Tai svarbu ne dėl santuokos išsaugojimo, o dėl darbo. Eiprilė sumirksėjo, nes akis ėmė tvilkyti ašaros.

– Klausyk, Trojau... – norėjo kažką jam sakyti, bet Trojus vėl įnikęs maigė telefono mygtukus.

Staiga suskambo jos pačios mobilusis. Apačioje jau laukė au- tomobilis. Eiprilė pažvelgė į savo dailų vyrą, apsidairė po jų gražų butą ir pagalvojo, kokia ji čia buvo laiminga. Akimirka gyvenimas pasirodė mielas ir žavus. Jos bute yra visko, ko ji taip troško. Septy- niasdešimt metų? Ji tikėjosi čia gyventi ilgiau. Amžinai.

– Pasiilgsiu tavęs, – pasakė Trojus, staiga išdygęs prie Eiprilės, kai ji įsimetė mobilųjį į odinę rankinę, kurią ketino pasiimti į lėktuvą.

Kai Trojus ją apkabino ir juodu apgaubė tobulas vyriškas jo

aromas, Eiprilė pabandė prisiglausti. Stengėsi negalvoti, kada vėl galės visais penkais savo jutimais juo mėgautis.

Trojus švelniai pabučiavo ją į viršugalvį.

– Nenoriu, kad išvažiuotum, – garsiai atsidusęs pasakė jis. – Gal galėtum kelias dieneles palaukti?

Jis kalba taip nuoširdžiai.

– Ai, nesijaudink, – atšlydama nuramino jį Eiprilė. – Aš greitai grįšiu.

III skyrius

Eiprilė niekada nepamirš to buto kvapo.

Įžengus į Paryžiaus butą, septyni dešimtmečiai atrodė kaip aki- mirka. Jeigu kvapai galėtų skaičiuoti metus, tai šiam tvaikui jau būtų geras tūkstantmetis. Eiprilė tik vos vos įtraukė į plaučius oro ir iškart akyse, nosyje ir burnoje pajuto dulkių ir kvėpalų skonį. Tas šleikštus saldumas kutens jai gerklę dar kelis mėnesius. O vaizdas išliks sąmonėje gerokai ilgiau.

Butas buvo Devintojoje apygardoje, dešiniajame upės krante, netoli *Opéra Garnier*, *Folies Bergère* muzikinio teatro ir Pigalio rau- donųjų žibintų rajono. Štai tavo spalvingasis Paryžius – rašytojų, menininkų ir filmų kūrėjų Paryžius. Eiprilė numanė, kad kadaise šie namai žėrėjo ryškiomis spalvomis, bet ilgainiui laikas užklojo juos dulkėmis ir užmarštimi.